

Uvodnik

Hej ti! A misliš, da si najbolj pameten? Misliš, da je z vodom cisto lahko delat? Misliš, da bodo mulci kar cez noc vse znali? Ce si na vsaj na eno izmed vprašanj odgovoril z JA, potem nujno potrebuješ ta priročnik, v katerega ravnokar buljiš in si misliš, »pa kaj mi spet težijo«.

Ja, težimo ti, ker nisi najbolj pameten in rabiš ta priročnik, ki bo naslednjih nekaj let tvoj najboljši prijatelj. Služil ti bo kot pomoc pri izvajanju programa na vodovih srečanjih, vsekakor pa boš prej ali slej ugotovil, da je nasploh super. Pa kaj bi dolgovezili, ko pa vendar že vse to veš (doh)*!

Upamo, da prejšnjih besed nisi vzel smrtno resno (malce smo se pohecali), želimo ti samo povedati, da smo prepričani, da bo ta priročnik vsaj mlace olajšal tvoje zapleteno vodniško življenje.

Vaša Komisija GG

MLADI OD 11 DO 15 LET SO NAŠI GOZDOVNICI IN GOZDOVNICE

Adolescenca je preplet občutij upanja in hrepenenja, radosti in žalosti, skrbi in veselja. Mladost je prepletena z nejasnimi pričakovanji, najrazlicnejšimi nevarnostmi in pisanimi možnostmi, ki jih ni mogoče razplesti. To je obdobje zrele nezrelosti in doba nezrele zrelosti. Vendar pa je adolescenca predvsem obdobje, v katerem se mlado bitje nahaja pred svojim prvim življenjskim razpotjem. Na pot od razpotja dalje pa mora vsak sam oz. sama.

Teško boš razumel mlade, še težje pa boš z njimi delal kot vodnik, če boš vsa vprašanja, ki so se ti porajala kot adolescentu, izbrisal iz spomina.

Ni niti nenavadno niti neobčajno, če v svojih stikih z mladimi občutiš željo, da jim ponudiš svoje odgovore na njihova vprašanja, ker verjameš, da bodo z njimi našli bližnjico in se izognili breznom, zlu in trpljenju, kar vse si pretrpel ti. Vsekakor to izhaja iz tvojih dobrih namenov, vendar pa se mladostniki ne bodo zadovoljili s tvojimi odgovori. Spomni se, kako je bilo tebi. Priklici si v spomin vse tegobe in radosti, ki so te prevevale. Clani tvojega voda ne sprašujejo, temveč skorajda zaslišujejo, poizvedujejo, preverjajo, preizkušajo, dvomijo in sumnicijo.

ADOLESCENCA - CAS SPREMEMB

Zelo težko je kronološko omejiti to prvo obdobje človekovega razvoja, saj sta »vstopna« in »izstopna« meja tega razvojnega obdobja zelo odvisni od zunanjih okoliščin. Kakorkoli že, **adolescenca je obdobje hitrih in pomembnih sprememb v mladem bitju in v njegovi okolici**, obdobje hitrih telesnih spoznavnih sprememb, pa tudi sprememb v njegovi okolici, ki se kažejo v kvalitativno novih pričakovanjih in zahtevah, ki jih ožja in širša družbena skupnost postavlja pred svoje mlade clane.

1. O telesnih spremembah

Zelo na splošno lahko recemo, da se v našem okolju puberteta začne med 10. in 12. letom starosti pri dekletih in 12. ter 14. letom pri fantih. Prav tako je to odvisno od posameznika in od okolja, iz katerega prihaja. Pri nekaterih pripadnikih iste generacije je lahko telesni razvoj že skoraj končan, pri drugih pa se ni še niti začel. To pa ne pomeni, da je pri enih ali pri drugih kaj narobe.

Sprememba telesa je najbolj očitna sprememba, ki jo doživi mladina v starosti med 11 in 15 letom. Mlademu človeku je zato težko sprejeti te »novosti« in obenem ohraniti občutek stabilnosti in poznavanja svojega telesa.

Nikoli v življenju posameznika (razen v prvem letu življenja) ni bilo tako hitrih in daljnosežnih sprememb kot v mladostniškem obdobju razvoja. V obdobju pubertete (kakor imenujemo to obdobje) pride ne le do hitre rasti telesa in povečanja njegove teže, temveč tudi do sprememb razmerij telesa: ramena postanejo širša, višina se poveča, dlani in stopala tudi, dekletom se razširijo boki, ... Poleg tega pride tudi do sprememb primarnih spolnih značilnosti, pa tudi do sekundarnih spolnih značilnosti, ki se nanašajo na spremembe v telesu, ki kažejo na moškost in ženskost. Delovanje spolnih žlez se kaže tudi s prvo menstruacijo pri dekletih, pri fantih pa v nočnih izlivih semena.

2. O potrebah

V obdobju adolescence se pojavijo mnoge nove potrebe oziroma potrebe iz otroštva dobijo drugacen obseg. Mnoge potrebe mladostnikov so si prav nasprotujoce. Vsakdo se še spomni potrebe po odvisnosti in pripadanjem na eni strani ter potrebe po samostojnosti in neodvisnosti na drugi strani. Tu je še potreba biti podoben drugim, da bi te sprejeli kot enakega med enakimi, ter z druge strani potreba po biti nekaj posebnega, drugacnega, podobnega samemu sebi.

Naj naštejemo nekaj potreb, ki so najbolj izrazite pri adolescentih, torej clanih tvojega voda:

- potreba, da bi bil/-a sprejet/-a, da ga/jo obravnavamo kot sebi enakega/-o,
- potreba po uspehu,
- potreba po ljubezni, da bi bil/-a brezpogojno ljubljen/-a, šciten/-a in custveno zaželen/-a s strani staršev, prijateljev in partnerja,
- potreba po pripadanju, da se pocuti del neke skupine,
- potreba po tem, da obnašanje drugih do mladih kaže na njihove kvalitete in da se izognejo kritiki, graji in kazni,
- potreba po odvisnosti; da pri drugih išče in najde custveno podporo in zaščito, ohrabritev in pomoc,
- potreba po samostojnosti; da bi bili rešeni zunanjega nadzora s strani staršev in drugih oseb,
- potreba po izkazovanju samega sebe.

3. O spoznavnosti

Mladostnik je postavljen v svet, v katerem se mu samo od sebe ponuja vprašanje o njem, v njem pa obstaja neizmerno veliko možnih odgovorov.

Sistem odnosa odraslih v družbi, politični in družbeni režim zelo vplivajo na to, ali bo mlada oseba postala pasivni in poslušni izvrševalec zahtev odraslih ali pa trdni, svobodni mislec, ki izbira. Seveda pri tem igrajo pomembno vlogo starši oziroma za mladega cloveka pomembni odrasli (kot si ti kot vodnik), prijatelji in vrstniki.

Pri mladih se v tem obdobju pojavi želja po »izboljševanju sveta«, ki pa najpogosteje ostaja na besedni ravni.

Za duhovno življenje mladostnikov pa je znacilno sanjarjenje oziroma fantaziranje. Sanjarjenje lahko zelo pozitivno vpliva na razvoj mladega cloveka, saj mu omogoca imaginarno obvladovanje preprek, ki so v tem obdobju res številne. S sanjarjenjem se mladostnik lahko reši napetosti in tesnob, to pa je tudi nacin za obvladovanje krize.

4. O custvih

Nic cudnega ni, da je za to obdobje znacilna povecana custvenost, ki se splošno kaže v »splošni živčni napetosti«. Ocitna in najbrž vsem znana je znacilna eksplozivnost ter hitri naskoki in menjave razpoloženja in custev, kar vse je znacilno za pubertetnike.

Vznemirjenost, znacilna za mlade, posebej še v zgodnji adolescenci, se menjava z zaskrbljenostjo, ki prežema razmišljanja o prihodnosti, o družbenem statusu in profesionalni vlogi v pozni adolescenci. Vendar pa strahovi, ki se razvijajo iz občutka neenakopravnosti in nesamostojnosti, lastnih misli in predstavnih izkušenj, obicajno trajajo še naprej.

Mladost je obdobje, ki je zapolnjeno z radostjo in veseljem, s hrepenenjem in upanjem, z ljubeznijo in sovraštvom ter z razigranostjo kot morda nobeno drugo življenjsko obdobje. V njej se res naenkrat srečujejo nasprotujoca si in vcasih popolnoma nasprotna, pogosto neznana custva. Vendar mladost še zdalec ni le mucno in težavno obdobje. Vecini ljudi se zdi najlepši del njihovega življenja!

5. O socialnem življenju

Odraščanje nosi s seboj osamosvajanje, ločevanje od primarne skupine in vzpostavljanje niza novih socialnih odnosov izven družine. Vzporedno z ločevanjem od primarne družine poteka proces vključitve v skupino vrstnikov, ki v mladostniški dobi predstavlja osnovno enoto družbenega življenja mladih (kar predstavlja tudi taborniški vod). To nikakor ni slučajno, saj v takih skupinah mladi najdejo ugodne razmere za zadovoljevanje novonastalih potreb. Četudi v mladostniškem obdobju obstaja izrazita in splošna težnja po druženju z drugimi ljudmi, pa je to tudi obdobje velike osamljenosti.

Poleg tega je v času njihovega otroštva samospoštovanje odvisno le od tega kar recejo družinski člani, sedaj pa je odvisno od njihovih lastnih izkušenj s samim seboj, kar povzroca nesigurnost in potrebo po ponovni vzpostavitvi njihove privlačnosti ter socialne in custvene sprejemljivosti.

To je obdobje v katerem se fantje bolj zblížajo s svojimi oceti in prijatelji, punce pa z materami in prijateljicami.

- Mladostnik v svoji primarni skupini - **družini** zahteva spremembe in rekonstrukcijo odnosov. Teži k samostojnosti in neodvisnosti, kar se kaže kot iskanje enakopravnega položaja v družini. Reakcija mladostnikov na lastne starše je zapolnjena z doživljanjem staršev kot tistih, ki omejujejo in kontrolirajo. Na drugi strani pa so starši za mlade zelo pomembna opora, spodbuda in sprejemanje, ki jim jih lahko dajo starši, kakršnikoli že so.
- **Majhne skupine**, v katerih je običajno 6 do 12 pripadnikov iste generacije, predstavljajo osnovno enoto družbenega življenja mladih predvsem v zgodnji in srednji adolescenci (torej v obdobju, ko so naši taborniki GG-ji). Te »klape« predstavljajo referenčno skupino, za mnoge pa tudi primarno skupino. Velika večina mladih te starosti svojo vrednost ocenjujejo z ocmi svojih vrstnikov iz skupine, ki ji pripadajo.
- V zgodnji in srednji adolescenci gre najpogosteje za **prijateljske vezi** s pripadniki istega spola, saj pri mladostnikih obstaja izrazita težnja in potreba po intenzivnem odnosu in pripadanju oz. sprejemanju s strani neke osebe iz iste generacije. Mladi se opirajo na svoje prijatelje pri ocenjevanju in razumevanju sebe, usmerjeni so nanje, da bi bili razumljeni, vse to pa pogosto spremljajo močni občutki in vdanost.

6. Skupina vrstnikov

V skupini vrstnikov, v vodu, mlade osebe nimajo za otroka, pa tudi vloge odraslega ji na silo še ne pripisujejo. Tu ima mladostnik status enakopravnega med enakimi in priložnost, da je, da dobiva in da daje vse tisto, česar v svoji družini ne more. V tej skupini se mladostnik uči sodelovati, voditi in slediti komu, tu dobi tako zelo potreben občutek gotovosti in bližine. Z druženjem v takšnih skupinah pridobi nove norme, vrednote in prepričanja, ki jih lahko v stiku z vrstniki svobodno in po mili volji preizkuša in preverja. Vsaka takšna skupina pa tudi zahteva od svojih članov prilagajanje svojim normam, vrednotam in ciljem. Istovetenje mladih z njihovo vrstniško skupino je še posebej izrazito v zgodnji in srednji adolescenci, kar ti kot vodniku lahko da vedeti, da se v tvojem vodu kalijo pomembne življenjske odločitve njenih članov, na katere vplivaš tako ti kot ostali člani voda.

7. O procesu oblikovanja identitete v adolescenci

Proces oblikovanja identitete traja vse clovekovo življenje, le da je v adolescenci najbolj intenziven. Pred mladim bitjem je naloga, da združi vse spremembe in potrebe, pretrse in nestabilnosti, protislovja, motive in modele reagiranja, ustvariti pa si mora zanesljiv in trden občutek osebne identitete. Na ravni osebnega doživljanja se to kaže z vprašanji, ki jih mladostnik postavlja sam sebi: »Kdo sem?«, »Kam grem?«, »Od kod prihajam?«, »Kam grem?«, »Komu pripadam?«, »Kaj želim postati?«. Najbrž se še prav dobro spominjaš teh neskončnih vrst vprašanj, ki so ti begala pogled na svet.

Na svoji poti se vsak mladostnik prej ali slej sooci z dejstvom, da se bo moral osamosvojiti in postati odrasla in neodvisna oseba. Zelo pomembno pa je okolje, v katerem se ta proces dogaja. Nuditi mora podporo in modele - vzore, dovoljevati napake in tavanja ali, kar pa nedvomno nudi življenje v taborniških vrstah.

8. Možnosti za oba spola

Mocan »kulturni« izvor razlik med spoloma je tesno povezan z določenimi stereotipi ki prevladujejo v naši družbi. Kljub temu, da je bil dosežen napredek k enakosti in enakim možnostim za oba spola, pa določeni stereotipi o tem, kaj se lahko ima za ženskost ali moškost, še vedno mocno prevladujejo.

V naših vodih se moramo izogibati tem stereotipem. Braniti se moramo pred težnjo, da bi na primer samo fante spodbujali k aktivnostim, ki vključujejo izziv in vodenje, medtem ko dajemo puncam bolj pasivne in oskrbovalne naloge.

Po drugi strani pa ob enakosti spolov ne smemo pozabiti na razlike med njimi in da se moški in ženske med seboj dopolnjujejo.

Zagotavljati bi morali možnost za oba spola, da razvijeta svoje potenciale do konca. To pomeni spodbujati jih k spoznavanju drug drugega, navaditi se spoštovati njihove individualne značilnosti in dopolnjujece karakterje dveh spolov.

Obenem bi morali uciti svoje clane, kako upoštevati razlike, jih zaznavati in opozarjati na potenciale, ki jih prinaša status biti ženska ali moški. To pomeni, da mora vsaka mlada oseba svobodno razvijati svoje spretnosti in interese znotraj voda, ne da bi kakršnokoli vedenje prezgodaj označili kot neprimerno za njegov spol.

ODKRITI MORAŠ VSAKEGA POSEBEJ KOT OSEBO.

V obdobju veliki h in neenakomernih individualnih sprememb je zelo pomembno poznati vsakega posameznika osebno. Ni dovolj ce poznamo adolescenco in puberteto na splošno ali celo glavne izzive tega obdobja. Prav gotovo ti bo opis teh značilnosti v pomoc, vendar moraš nujno vedeti, kakšen je posameznik v tvojem vodu. Kljub temu, da lahko dekleta in fantje kažejo skupne značilnosti svoje starostne skupine, ima vsak od njih svoje posebnosti in je zaradi tega poseben.

Nobena knjiga, tecaj ali priročnik ne bo nikoli dal dovolj nformacij o mladih v vodu, še posebej tistih cigar razvoj spremljaš in ocenjuješ. Edini nacin je, da prebiješ cas z njimi in jih opazuješ, spoznaš njihovo okolje, deliš različne trenutke z njimi, vidiš kako reagirajo, razumeš njihove tegobe, poslušáš njihove občutke, odkrivaš njihove sanje. **ODKRITI MORAŠ VSAKEGA POSEBEJ KOT OSEBO.**

Ta trud je tvoja prva naloga in tvoj uspeh je odvisen od kvalitete odnosa, ki ga ustvariš z vsakim posebej.

VIRI

1. Maksimovic Zoran (1991): Mladinska delavnica. Psihološki primarnopreventivni program, namenjen mladostnikom zgodnjega obdobja. Sekcija za preventivno delo pri Društvu psihologov Slovenije, Ljubljana
2. WOSM: Renewed approach to programm
3. Interamerican Scout Region: priročnik za delo z GG

INTELEKTUALNI RAZVOJ		TELESNI RAZVOJ	
Vzgojne smernice	GG	Vzgojne smernice	GG
Zbiranje informacij	Kaže interes za širjenje svojega znanja o stvareh okoli sebe.		Vzdržuje svojo telesno kondicijo.
Predelovanje informacij	Kaže sposobnost analizirati situacijo iz različnih zornih kotov.	Opredelevanje potreb	Prepoznava spremembe do katerih prihaja v njegovem/njenem telesu v razvoju.
Reševanje problemov	Sposoben/-a je opredeliti glavne elemente problema. Uporabi pridobljene specifične veščine v vsakodnevnih situacijah.	Vzdrževanje (ohranjanje dobrega počutja in zdravja)	Primerno ukrepa v primeru bolezni ali nesreče.
		Učinkovitost	Izbere športno disciplino in trenira v skladu z njenimi tehnikami.

DUHOVNI RAZVOJ		CUSTVENI RAZVOJ	
Vzgojne smernice	GG	Vzgojne smernice	GG
Dobrodošlica Cudenje Služenje Modrost	<p>Pripravlja in vodi dejavnosti, ki mu/ji omogočajo odkrivati Duhovno resnicnost v naravi.</p> <p>Kaže pripravljenost poslušati in se uciti od ljudi okrog sebe.</p>	Samoodkrivanje in zavedanje	<p>Opredeli vzroke svojih odzivov in nagibov.</p>
Cašcenje	<p>Sodeluje z vodom v dejavnostih, ki izražajo njegovo/njeno vero ali duhovno izkušnjo.</p>	Samoizražanje	<p>Izrazi svoje umetniško zanimanje in sposobnosti z različnimi mediji.</p>
Duhovno raziskovanje	<p>Poglablja znanje o religiji ali duhovnosti, ki jo priznava.</p> <p>Sodeluje s pripadniki drugih ver, ne da bi jih diskriminiral/-a.</p> <p>Drži obveze, ki jih je prevzel/-a glede na svojo vero ali duhovnost.</p>	Odgovornost in obvladovanje samega sebe	<p>Napne vse svoje moci, da nadzoruje svoje odzive in uravnovesi svoje vedenje.</p> <p>Odkrije vrednost prijateljstva in prijateljev ter se trudi ne biti prevec občutljiv/-a v svojih odnosih.</p> <p>Sposoben/-a je dati pravilno in primerno seksualno sporočilo svojim vrstnikom na naraven način.</p>

SOCIALNI RAZVOJ		KARAKTERNI RAZVOJ	
Vzgojne smernice	GG	Vzgojne smernice	GG
Odnosi in stiki	Odprt/-a je za različna mnenja, socialne razrede in načine življenja.	Identiteta	Sposoben/-a je sprejeti in ovrednotiti kritike na račun svojega vedenja. Prepozna svoje zmožnosti, koliko lahko preseže svoje sposobnosti
Sodelovanje in vodenje	Sposoben/-a je igrati vlogo posrednika v primeru konflikta v vodu. Kaže sposobnost za sprejemanje skupnih odločitev in ravnanja v skladu z njimi.	Samostojnost	Vedro se sooca s težavami in jih presega. Sposoben/-a je samostojno sprejemati odločitve ter jih izboljševati.
Solidarnost in služenje	Predlaga in pomaga pri organiziranju projektov socialne podpore, ki jih pripravi vod ali rod.	Obveza	Kaže trajen trud, da bi bil/-a dosleden/-a. Izvrši odgovornosti, ki so mu/ji bile dane. Išče informacije, da bi se lahko odločil/-a za študij in zaposlitev.

PODROCJA OSEBNEGA RAZVOJA			
STAROST	Telesni	Intelektualni	Custveni
10 - 11 let (deklice) 11 - 12 let (decki)	Nastop pubertete; pospeševanje v rasti (najprej višina, nato teža); nerodnost. Pojav sekundarnih spolnih znakov.	Faza konkretno-logicnih operacij. Razvoj sposobnosti za logično sklepanje o abstraktnih podatkih.	Prebujenje seksualnih nagonov z nastopom biološke pubertete. Mocna custva, ki zmedejo. Potreba po prijateljstvu. Potreba po uveljavitvi posameznika kot individuma. Identifikacija z junaki.
13 - 15 let	Neprijetni občutki o svojem telesu. Spolna zrelost.	Faza formalno-logicnih operacij dosežena (mišljenje s hipotezami in sklepanjem).	Razvoj spolne identitete. Adolescencna kriza, idealizem in potrnost. Obdobje prijateljstva. Privlačnosti do nasprotnega spola (prej pri dekletih).

PODROCJA OSEBNEGA RAZVOJA			
STAROST	Socialni	Duhovni	Znacajski
10 - 11 let (deklice) 11 - 12 let (decki)	Zagne dvomiti v pravila iz otroštva. Sposobnost ustvarjanja novih pravil s skupnim dogovorom. Skupine osnovane zaradi skupnih aktivnosti.	Razvije moralno samostojnost. Duhovna nacela sprejema kot nacin delitve pravic in odgovornosti v skupini.	Obdobje nasprotovanja in zavraccanja prejsnjih poistovetenj.
13 - 15 let	Obdobje druzbene razdiralnosti. Upor proti avtoriteti. Napori, da definira osebne moralne vrednote. Predstava o dogovoru in demokraticnem sprejemanju zakonov.	Zagne se spraševati o svojih verskih navadah. Uporablja simbole, da izrazi duhovni pomen. Zaveda se svojih nacei - "osebni kodeks casti".	Kriza identitete. Išce nove identifikacije, da bi razvil/ -a svojo osebno identiteto (cašcenje junakov).

SIMBOLI

Simbolni okvir

Simbol ne pomeni predmeta ali dogodka, temveč ga definira na določen način in nas napoti nanj. Na primer, simbol stola nam ne predstavlja le stola kot »stola«, torej lesenega ali kovinskega, temveč zaznamuje tudi sedenje.

Vsak simbol je tako sestavljen iz dveh delov, kjer prvi predstavlja predmet, drugi pa se navezuje na nek pojem, odvisen od tega predmeta.

Kot primer nam lahko služi tudi jezik kot sistem določenih znakov; z besedami lahko opisujemo življenje okrog nas, posamezne besede pa ne morejo predstavljati le -tega. Naša sposobnost je torej ta, da si lahko s pomočjo simbolov predstavljamo nekaj, lahko npr. situacijo, ki se je nismo udeležili.

Pomen simbolov pri vzgoji

Predvsem pri učenju zavzemajo simboli prav posebno mesto. Pomagajo nam pri oblikovanju naše samopodobe. Zato simbolni okvir vzpodbuja mlade k samoiniciativnosti, vzpodbuja jih, da vidijo več kot zgolj z očmi. Običajno postane neobičajno, nemogoče mogoče, neopazno opazno. Pripomore k temu, da odkrivajo stvari tam, kjer jih drugače ne bi ter da gledajo na svet z drugačnimi očmi.

Vod odkriva svet

Simbolni okvir sloni predvsem na vodu, pomenu voda ter delovanju voda kot celote, prilagojen je starosti članov, njihovim potrebam ter vzpodbuja k samoiniciativnosti in čimvečjemu sodelovanju članov pri aktivnostih.

Zgrajen je iz treh bistvenih delov, ki so še posebej značilni za to starostno skupino:

- pripadnost vodu
- želja po dogodivščini
- želja po širjenju obzorij

Vloga simbolnega okvirja

Predstavlja cvrsto podlago, na kateri se gradi nadaljnje delo v enoti in vodu.

Ponuja pa tudi nekaj prednosti iz več različnih perspektiv:

- **poveca občutek pripadnosti skupnosti:** Namen skavtstva je pomagati mladim, da postanejo odgovorni, predani, samozavestni ter da zavedno težijo k izgradnji boljšega sveta.
Za mladega človeka vključenega v skavtstvo, je učenje, spoznavanje le-tega, način oblikovanja njegove osebnosti. In skupina prijateljev je znanilec enakih vrednot, posledično pa pokaže tudi pomembnost voda, skupine.
- **spodbuja domišljijo in razvija custva:** Ena izmed pomembnejših lastnosti simbolov je ta, da določene vsakdanje objekte, stvari ter pojme preimenujejo ter jim tako pripišejo drugačen pomen. Tako simboli postanejo pomembnejši, saj jim npr. navadna steklenica, ki jo poimenujemo »steklenica resnice«, kar naenkrat pomeni mnogo več, kakor jim je pomenila prej, ko je bila samo steklenica, brez kakršnegakoli pridevnika in vpletenosti v igro.

- ***pomaga vodnikom, da predstavijo skavtsko metodo na zanimiv ter razumljiv način:*** Mlajšim se predstavi tabornike, ki živijo v taborniškem duhu, torej morajo biti vrednote predstavljene s strani tistih, ki imajo zmožnost ponazoriti jih s svojim načinom življenja po načelih, v katera verjamejo in se jih držijo.
- ***simbol je kot rdeca nit ter se pojavlja v vseh aktivnostih:*** Aktivnosti, ki jih ponavadi izvajamo, so zelo raznolike ter velikokrat niso preveč povezane druga z drugo, simboli pa težijo k temu, da bi imele nek celoten pomen, kot npr. rdeco nit, ki potemtakem tudi povezuje celoten vod.
- ***mlade spodbuja k samopotrjevanju:*** Učenje, ki teži k temu, da bi spodbujalo mlade, da bi poskušali doseči čim več, ter se svojih uspehov tudi zavedali. To velja bodisi za tekmovanja, dobrodelne prireditve ali dobro izpeljan izlet. Navaja jih k temu, da ima vsaka stvar, ki jo napravijo, nek pomen in nek rezultat.

Vsak človek je nekaj posebnega, zato ga skavtska metoda lahko le usmerja na pravo pot, ne more pa mu krojiti ali celo omejevati življenja.

VOD ODKRIVA SVET (Želja po dogodivščini)

Odkrivanje novih svetov

Na pragu vstopa v svet odraslih, kjer nas čaka veliko neodkritega, nepoznanega, vključno z razvijajočo se osebnostjo, se dogodivščina piše z velikim D.

Malce po tistem, ko otroci odkrijejo, da so roke kar naenkrat postale predolge, glas cuden in ramena preširoka, se marsikaj spremeni tudi v njihovi glavi. Naenkrat se ne pociutijo več to, kar so bili prej. Želja po »biti razlicen« se ojača, iščejo nove podobe, s katerimi se identificirajo, ne glede na to, kaj o njih porečejo starši. Mnogo je novega in kar naenkrat se zdi, da učenje violine ni več tako zanimivo, saj vendar povsod čakajo neodkriti zakladi, čakajo neprehodna mocvirja ter pobegi skozi okno sredi noci. Želja po nepredvidljivem ter nepričakovanem se neizmerno poveča. Zdi se, da lahko premikajo gore ter da je ves svet njihov.

Domišljjski svet pa kmalu postane preveč »domišljjski«, zato ga morajo nadomestiti z resničnimi prigodami, resničnimi idoli ter resničnimi izzivi. MC-ji se lahko igrajo, da živijo v vesolju, lahko imajo skrivni gozd ali požrešnega mamuta, GG-jem pa je treba vse dogodivščine prikazati na pretkan način, kjer motivacija postane pomembnejši dejavnik zato morajo biti njihove akcije skrbno načrtovane. Ne zadostuje jim list papirja, opisana pot ter skriti zaklad; na poti morajo biti še težko rešljive uganke, ustrezná atmosfera, obleke, imena, namigi, po možnosti noc ali neznan kraj, ... Možnosti je ogromno, uspeh dogodivščine pa je odvisen predvsem od vodnika ter njegove angažiranosti ter pripravljenosti.

Iznajdljivost je tudi tukaj ključni dejavnik, saj postajajo računalniške igrice in podobne zadeve vse preveč zanimive; ampak kdo lahko primerja tri nepozabne dni s prijatelji nekje »sredi nicezar« z Duke Nukemom? Nekaterim je slednji pac pomembnejši.

Psihicna pripravljenost

Vse aktivnosti, ki vsaj malce dišijo po dogodivščini, pa zahtevajo že kar nekaj ne samo fizične, temveč tudi psihicne pripravljenosti. Adrenalin, uspeh, ki visi v zraku, je lahko odvisen od enega trenutka, kakor tudi občutja, ki se porajajo zvečer, ko si ob ognju pripravljamo večerjo ter opazujemo nocno zvezdnato nebo. Tako gradimo prijateljstvo, samozavest, pogum ter življenje.

Iznajdljivost

Beseda skavt naj bi pomenila raziskovalca, ceprav je njen pomen pravzaprav malce širši; in sicer latinska beseda *ascultare* pomeni poslušnost, skrbno pregledovanje, preiskovanje. Torej enkratna priložnost za mlade ljudi, da iz svoje domišljije, resnicnih dogodkov ter učenja ustvarijo resnicnost.

Iznajdljivost potrebuje znanje, vendar poleg tega tudi duhovno rast, razvoj, ... Dandanes je drugače kot pred stotimi ali dvestotimi leti: če imaš znanje, voljo in jasno zastavljene cilje, je uspeh dosti bližje. Z znanjem, pa vemo, se razvija tehnika, znanost nasploh.

Ucimo GGje, da uporabljajo lastne glave, saj lahko že učenje vozlov, preprosti pionirski objekti, iskanje hrane v naravi ter podobne reci zelo motivacijsko vplivajo na njih ter jih spodbujajo k nadaljnemu delu.

Iskanje

Ta nekdo ali nekaj je lahko duhovna resnicnost, lahko je veter v krošnjah ali pa preprosto »tisto nekaj« v kar verjamemo in kar je podlaga za naše življenje. Pravijo, da je lahko srecen samo tisti, ki ima pri sebi razčiščene pojme kako in zakaj pocne določene stvari, kaj ga osrečuje in koga ima rad. Tudi pri tabornikih že najmlajše navajamo na to, da je lepota pravzaprav nenehno pred našimi očmi; gore, reke, ogenj, gozdna romantika in vse te stvari, ki nas spominjajo na to, kako srečni pravzaprav smo. Če se teh stvari naučiš že kot MC, potem ostanejo v tebi, kakor taborniški duh ostane vedno v nas.

Odidemo, se vrnemo in zopet odidemo

Najboljši občutek se poraja, ko se odpravljamo na pot. Že same priprave, planiranje, nakupovanje hrane, izbira opreme, so izjemno razburljivi, kaj šele potovanje samo. Še posebej, če ne vemo cisto dobro, kam gremo, ali pa je pot samo delno določena. In ko se po tednu ali dveh potikanja po bolj ali manj civiliziranem svetu vrnemo domov, smo zopet presrečni, da iz pipe teče topla voda, da obstajajo radiatorji in da se mama potrudi z dobrim kosilom. Ampak kmalu po prihodu domov, nam v glavi že nastaja naslednje potovanje. In starši bodo rekli: »Pa saj si komaj prišel dobro domov pa bi že spet nekam šel!« Jah, življenje popotnika je naporno in toliko je krajev, ki kar čakajo, da jih bomo obiskali. Še preden so taborniki obstajali in še preden je Baden Powell naredil svoj prvi vod, so mladi odhajali na potovanja, vendar danes vemo, da so obvezni del našega taborniškega življenja. No, pa nasvidenje!

Pomen voda

Vod je ne samo osnovna enota delovanja v naši organizaciji, ampak še mnogo več. In sicer je kraj, kjer se sklepajo pristna prijateljstva, gradi zaupanje do sočlanov in vodnika, uganjajo norčije, rešujejo težave ter še mnogo, mnogo več. Kot vodniku se je že marsikomu kdaj zgodilo, da je kdo izmed članov voda nekatere osebne probleme dosti raje zaupal sočlanom ali vodniku kot pa staršem.

V vodu se GG pocuti varnega in spoštovanega. Postane pa tudi član velike družine, ki ima svoje otroke po celem svetu.

Pomen prijateljstva v vodu

Prijateljsvo je ena izmed najpomembnejših stvari, ki se nam kadarkoli zgodijo. In nič ni hujšega, če izgubiš dobrega prijatelja, da te razocara ali celo izda. Prijatelj postane tisti, s katerim se lahko iskreno smejete, si zaupate skrivnosti, vam pomaga, vas pelje na izlet, skrta oseba, s katero vam je lepo. In tako se lahko najboljše prijateljstva razvijejo prav v vodu, med osebami, s katerimi preživljamo veliko časa oz. vsaj del norega poletja, zimske počitnice, prvomajske počitnice, obilo prostega časa in še bi lahko naštevali.

V vodu se naučimo delovanja v ožji skupnosti, ki nam bo v pomoč pri navezovanju stikov v nadaljnjem življenju, naučimo se upoštevati mnenja drugih, zanašanja na lastne sposobnosti, spoznamo, kako pomembno je biti del skupine. Vloga družine se je zelo spremenila. Še vedno je sicer kraj, kjer se zgodi zgodnja socializacija, vendar družba teži k temu, da je že mlad človek samostojen, neodvisen od staršev ter samozavesten, da se zna spopadati z vsakdanjimi problemi. Vsi pa vemo, da poleg šole, ki je seveda obvezna, ravno ves ostali čas, ki ga imajo, ogromno pripomore k temu, da se oblikujejo v osebnosti, kakršne želijo postati. Družba pa jih ne samo prijateljstvo, temveč tudi skupni simboli, skrivnosti, klici, pesmi ter še nešteto ostalih stvari, ki pa so od voda do voda drugačne.

VOD: VLOGA IN POMEN

Zakaj vod?

Vod je ključna celica naše organizacije, saj se taborniško življenje pricne z vodom. Ko prvič prideš na vodov sestanek, te dodelijo neki manjši skupinici, približno enake starosti kot ti – zakaj torej?

To, da je skupina manjša, ima mnogo prednosti: v manjši skupini se sklepajo trdnejša prijateljstva, delo je učinkovitejše, vod nastopa kot celota in še mnogo pozitivnih recí, o katerih bomo govorili v nadaljevanju.

Vod lahko pojmujeemo na dva načina:

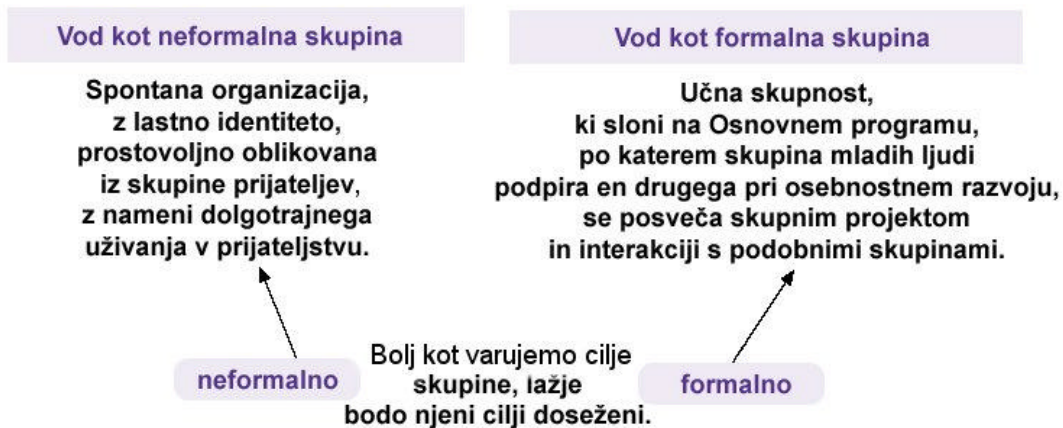
Vod je neformalna skupina, loci pa se od formalnih predvsem po tem, da prve nastajajo na prijateljstvu, osebnih interesih, vsi člani skupine imajo nekaj skupnega, v našem primeru jih druží taborništvo.

Po drugi strani pa so formalne skupine umetno ustvarjene, njihov cilj je točno zastavljen, njihova temeljna ideja pa je izpolniti te cilje.

Vod naj bi torej že kot sama enota tvoril ustvarjalno in izobraževalno okolje, kar pa mu s te strani daje nek formalen pogled prav zaradi nudenja izobrazbe.

Ta dvojni značaj, sestavljen iz formalnega ter neformalnega dela, daje vodu širino, saj povezuje v neko skupno točko prav potrebe ter težnje mladih ljudi, na drugi strani pa taborništvo kot izobraževalno funkcijo.

Vod lahko funkcionira kot formalna enota le, če je najprej izpolnjen njen neformalni del, torej prijateljstvo, druženje ter razumevanje.

Trdnost si vod zagotavlja ravno z energijo, veseljem do dela ter predanostjo, ki jih vanje vloží vsak član posebej; to je skrivnost uspešnega voda. Pozorno si oglej zgornjo sliko.

VOD KOT NEFORMALNA SKUPINA

Zakaj je neformalna narava tako pomembna?

Kljub temu, da neformalne skupine nimajo točno določenih ter strukturno nacrtovanih nalog, ki naj bi jih opravljale, pa zadovoljujejo najbolj osnovne psihološke potrebe tako, da so bistven del različnih okolij v katerih se razprostira naš svet.

1. Prvoten ter bistven pomen skupin je torej, da zapolnjujejo ter zadovoljujejo naše osnovne potrebe, t.j. potrebe po pripadnosti, prijateljstvu, občutku moralne podpore ...

Ena izmed različic te podpore se kaže že v prvi fazi našega odraščanja ter socializacije, ko je družina najpomembnejša in skrbi za to, da se pocutimo varne, ljubljene ter zadovoljne; ko pa malce odrastemo ter zapustimo varno gnezdo ter se srečujemo s svetom, še vedno potrebujemo oporo, le da si jo tokrat iščemo na drugacnih ravneh, in sicer med prijatelji, sošolci, sosedi,...

Prav v starosti med 11 in 15 letom pa se mladi najbolj zatekajo k svojim vrstnikom, da jim potožijo svoje težave ali pa se z njimi veselijo. Družina ni več tako pomembna, saj imajo že marsikatero skrivnost, ki je ne zaupajo staršem, zato mladi iščejo skupino, v kateri se bodo pocutili uveljavljene, kjer bodo lahko sami pomagali drugim ali pa bodo drugi pomagali njim. Velikokrat odrasli mislijo, da so mladi nesamostojni, neodgovorni, vendar pa obstaja velika verjetnost, da se bodo bolje znašli, če zaidejo v težave, kot pa bi se marsikateri odrasel.

2. Skupine rastejo, se izpopolnjujejo ter postajajo enota zase, s svojo lastno identiteto ter si same o sebi ustvarjajo dobro mnenje; torej lahko prav v skupini, kateri pripadamo, ugotovimo kdo smo, kako pomembne ter vredne se pocutimo ter koliko nam pomenijo drugi. V vodu tako vsak posameznik najde samega sebe, ce le želi, simboli postanejo njegovi simboli, tradicija, šege ter navade pa nekaj, brez cesar si taborniškega življenja skoraj ne zna predstavljati.

3. V manjših skupina se posameznik razvija drugače kakor izven njih, saj ima prav v skupini možnost, da doseže visoko stopnjo samozaupanja, da se pocuti mocnega ter uveljavljenega. Ta občutek nam dajejo naši prijatelji, izkušnje ter dobro opravljene naloge. Ce sprejemamo način življenja, kot je taborništv, obiskujemo drugacno šolo, kakor le tisti, ki niso taborniki. Učimo se namrec živeti življenje tako, da bomo z njim zadovoljni, uresnicili svoje cilje ter ujeli sreco.

4. Posameznik v vodu pa ima lahko tudi probleme, ki jih ne upa zaupati staršem ali učiteljem; zaupal pa jih bo prijateljem, za katere ve, da mu bodo stali ob strani, ga podpirali ter ga vzpodbujali. Mlajši člani se morajo zavedati, da prizadetega ne smejo zbadati ali dražiti, temvec ga morajo zaščititi ter mu ponuditi pomoc, tukaj pa imaš ključno vlogo ti.

Vod = prostovoljna skupina z lastno identiteto, sestavljena iz mladih, ki jih povezuje PRIJATELJSTVO.

PROSTOVOLJNA UDELEŽBA

Clanstvo v taborniški organizaciji je prostovoljno. To pomeni, da se lahko mladi po svoji volji odločijo, ali se bodo pridružili gasilcem, kvackarjem, karateistom ali pa tabornikom. Njihova izbira ponavadi ne temelji samo na njihovem zanimanju, pogosto nanjo vplivajo prijatelji, ki so že v kateri izmed organizacij, ali pa se želijo vanjo vključiti, nihče pa te ne more prisiliti, da boš postal tabornik.

Vod je sestavljen iz članov, ki si še zdalec niso podobni, ne po videzu, barvi las, prepričanju, rasi ali kakorkoli drugače. To ti lahko povzroča marsikatero preglavice, saj se moraš včasih spopasti z težavo, da se mulci nikakor ne morejo odločiti o skupni stvari, saj so želje in interesi zelo različni.

Glavna ideja vodovega sistema temelji na tem, da mladi prevzamejo čim več odgovornosti sami nase, da se naučijo skrbeti zase, pomagati drugim, razvijajo svoje sposobnosti, krepijo duha ter si izoblikujejo osebnost. Že Baden Powell pa je ugotovil, da je skavtstvo šola o življenju in za življenje.

Moc voda

Najbrž vsakdo izmed nas pozna vod, kjer so člani sedaj že odrasli, vendar so še vedno najboljši prijatelji. Vse, kar smo že povedali o prostovoljstvu v taborniški organizaciji, govori o tem, da vod kljub vsemu ni nekakšna naključna skupina ljudi, ki se je zbrala le, da bi se družila. Je trdna skupina, ki ima svojo zgodovino, doživetja, izkušnje ter spomine. To se odraža tako, da so ponosni na to, da so člani svojega voda, da ostanejo skupaj, da ne razpadejo zaradi manjših nesoglasij ter podobnega.

Ključno vlogo ima seveda vodnik, ki v začetnih fazah člane voda usmerja, jih povezuje, jim pomaga ter jih uči. Njihov odnos z veliko zaupanja ter prijateljstva se z leti skupnih izkušenj, doživetij še okrepi.

Moc voda pa se odraža tudi na drugačne načine:

Število članov voda:

Idealno število članov voda seveda ne obstaja; ampak dosedanje izkušnje kažejo na to, da je najbolj primerno število od 5 do 8 članov. Seveda to ne pomeni, da vod težje deluje, če je članov več ali manj, vendar pa je delo v tako majhnih skupinah najbolj učinkovito.

Starost:

Za našo organizacijo je značilna vodoravna delitev, ki temelji na enaki starosti vseh članov voda. Program je lažje izvedljiv, saj enako stare ponavadi zanimajo predvsem enake stvari, hitreje najdejo skupne interese ter se hitreje prilagajajo in počutijo kot skupina.

Skupni interesi:

Kot vsako skupino, ne glede na to ali gre za ulično bando ali matematični krožek, vod drži skupaj neki skupni interesi, kljub temu, da vsakega posameznika zanimajo različne stvari. Že prijateljstvo samo, ki se pri mladih razvije hitro, je lahko zadosten razlog, da je vod neunicljiv ter močno povezan. S tem, ko vod raste, pa se zanimanja članov ter njihovi interesi še dodatno krepijo.

Izbira aktivnosti:

Nekatere aktivnosti so določene že s samim programom, veliko pa je prepuščeno vodniku ter družini GG, kjer se oblikuje program. Le ta se prilagaja sposobnostim ter željam članov, finančnim ter materialnim zadevam. Če program ni dovolj zanimiv, se bo to hitro pokazalo pri upadanju števila članov, zanimiv program pa jih bo pritegnil ter še dodatno motiviral za nadaljnje delo.

Pri npr. bolj tekmovalnih akcijah se morajo clani voda vzpodbujati ter se prilagajati najšibkejšemu, ki pa bo potem morda najbolje rešil test iz topografije ter jim zagotovil dobro uvrstitev. Nic ni hujšega, kot ce vod ne drži skupaj, zasmehuje šibkejšega ali ga prezira; takšni, velikokrat zelo perspektivni, hitro odidejo, ker niso sposobni zdržati pritiska soclanov. Tudi ce nekdo stalno dela napake, je treba »težave« rešiti na miren način, s pogovorom ter z nadaljenim vzpodbujanem k že zaceti aktivnosti.

Vod ima svojo identiteto

Po preteku določenega časa vod razvije svojo identiteto, katere del so vsi njegovi clani. Identiteto pa določajo:

1. zgradba:

Vsak vod ima zgradbo, ki se je razvila spontano. V njej ima vsak določeno vlogo: nekdo je blagajnik, drugi fotografira, tretji zbira prispevke za glasilo itn. Vodnik je starejši ter ima več izkušenj, ne sme pa predstavljati zastrašujoče avtoritete. Glede na tradicijo rodu se vodi razvijajo po nekem določenem ključu.

2. vloge v vodu, status ter naloge:

Posameznik je cenjen glede na izkušnje, večletno delo, dosežke, znanja, skratka vse, kar velja za dobro v naši organizaciji. Seveda imajo takšni ljudje tudi v družbi določen ugled. Vzpostavlja se neka hierarhija, saj nikakor ni vseeno ali si PP, ki se udeležuje samo PP akcij, ali si vodnik, nacelnik ali celo starešina.

Naloge, ki si jih zada določen vodnik, pa so ravno tiste, na katerih se največ nauči, pridobi izkušnje, vodi akcijo, mu dajejo ugled ter tako dokazuje, da je sposoben ter vreden zaupanja za določeno funkcijo.

Seveda pa nimamo vsi taborniki istih meril za dobro opravljeno delo. Razlika je predvsem v tem, kaj pričakuje posameznik, kako razmišlja o delu in kako dejansko delo opravlja.

3. pravila in kultura v vodu:

Vsak vod ima svoja pravila, ki največkrat temeljijo na ustnem dogovoru (npr. da ne bodo clani kar odšli z akcije, ne da bi povedali vodniku, in podobno) in se razlikujejo od voda do voda. Seveda so ta pravila nadgradnja taborniških zakonov ter so odvisna od situacije v vodu. Če ima vodnik npr. 10 članov, bodo pravila bistveno drugačna kot pa če bi jih imel samo pet. Med ta pravila spadajo: vodov pozdrav, klic, znak, merila obnašanja, le-ta se porajajo s posnemanjem. Če jim je vodnik ideal, se bodo vsi skušali obnašati kot on. Dobro delovanje voda omogoča sodelovanje med clani in vodnikom, ki naj upošteva tudi predloge in mnenja svojih članov npr. pri nabiranju materiala za postavitve ognja eden od članov voda najde način in predlaga, da na koncu sestanka pripravijo kosanjev piknik.

4. taborniški zakoni ter prisega:

Taborniška prisega ne obstaja samo zato, da lahko recemo, da jo imamo, temveč je v njej nekaj pomembnega; in sicer besedilo, ki ga ponavljaš ob prisegi je tisto, ki naj bi zagotavljajo spoštovanje norm in vrednot podanih v prisegi, dopolnjuje pa se z zakoni. Taborniki živimo po teh zakonih ter jih spoštujemo, nekateri seveda bolj, drugi manj.

Zakoni ter prisega so torej temeljni nabor vrednot ter norm, katere tabornik spoštuje, da bi bila njegova vloga v organizaciji cim bolj upoštevana ter spoštovana. Kdor jih sprejme, ter se po njih ravna, se kmalu ne zaveda, da jih spoštuje, saj se tisti, ki so taborniki že od malih nog, ne sprašujejo vsak dan sproti: «Ali sem bil danes dovolj vedoželjen?»; takšni postanejo že po naravi, saj jim taborništvo predstavlja način življenja.

Vsak posameznik sam pri sebi dobro ve, koliko in kako spoštuje zakone in kaj bi želel spremeniti. Norme nastajajo tudi sproti, in sicer tisto, s čimer dosežemo dober rezultat, kmalu postane dobro, pričakovano.

5. vodnik:

Naloga vodnika je, da usmerja in uči vod. Clani vodniku ne sledijo zato, ker se bojijo kazni, ampak zato, ker njihov odnos temelji na zaupanju ter prijateljstvu. To pa prav tako ne pomeni, da je vodnik najboljši, da ima vedno prav in da je njegova beseda zakon. Mora imeti vizijo, jasne predstave, komunikacijske sposobnosti, mora biti iznajdljiv, spreten. Po eni strani tako odprt, da lahko vod nemoteno dela, po drugi strani pa dovolj močnega karakterja, da lahko vod obvladuje.

Kdor želi postati vodnik, mora opraviti vodniški tecaj, kjer se nauči dela z mladimi, metod ter praktično vsega, kar naj bi človek, ki se ukvarja z mladimi, vedel. Ko je vodniku dodeljen vod, pa se mora sam znajti kaj in kako naj sedaj motivira mlade nadobudneže. Pri GGjih se delo zelo razlikuje od vodenja MC voda, saj so GGji starejši, pričakujejo več pozornosti, bolj zanimive igre, metode, snov, dogodivščine.

Obstaja mnogo različic, vsi pa vemo, da idealnega vodnika ni. Poznamo pa nekatere smernice, ki naj bi opredeljevale vodnika kot »dobrega«:

- pomaga vodu pri doseganju ciljev,
- omogoča članom, da zadovoljujejo svoje potrebe, npr. prilagaja program,
- vrednote v vodu postavlja v realnost – personificira motive, vrednote ter norme ter jih predstavlja mladim,
- posreduje pri nesoglasjih, pomaga reševati težave,
- pripravlja akcije ter spodbuja člane k sodelovanju,
- prizadeva si obdržati skladnost v vodu.

6. simboli:

Vsak vod odlikujejo različni simboli, najbolj značilni pa so tile trije:

- Ime: vsak vod ima ime, s katerim se identificira ter izkazuje pripadnost, ne glede na to, ali so severni medvedi, koale ali piskrčki, največkrat pa ime izvira iz narave.
- Vodov koticek: vsak vod naj bi imel prostor, kjer se zbira; ne v učilnici šole, temveč morda na jasi, drevesu ali delu travnika ob potoku. Prostor je zopet odvisen od tega, kaj si člani želijo, vendar pa za vodov koticek nikakor ni primeren bližnji lokal ali pa nakupovalni center. Zbežimo v gozd!
- Vodova kronika: predstavlja jo dnevnik ter morda fotografije vseh akcij, smešni dogodki iz vodovih sestankov, npr. kako je Francelj sedel na mravljišče ... Kronika ima funkcijo dnevnika ter jo lahko vod preda svoji naslednji generaciji ali pa jo shrani za vedno. V kroniko lahko vsak član voda napiše kar želi, zato tudi pripada vsem.

Vsak vod nezavedno ustvari še mnogo simbolov, najpogostejši so še zastavica, klic, šifre, ...

PRIJATELJSTVO:

Glavna motivacija ter bistven razlog obstoja voda je prav prijateljstvo. Razvije se spontano, na podlagi izkušenj, ki jih skupaj doživljajo, poslušajo drug drugega, se smeji, zabavajo, ...

UCENJE V VODU:

V trenutku, ko se nekdo resnično odloči, da bo postal tabornik, s tem ne postane le član voda kot skupine prijateljev, temveč se bo v njem učil, razvijal ter postal del voda kot celote, četudi se tega procesa velikokrat ne zaveda.

Spremembe obnašanja ter skupno učenje:

Taborniška organizacija si prizadeva, da bi mladega vzgojila v dobrega odraslega, ki bi imel znanje, spretnosti ter spoštljiv odnos do stvari ali oseb. V času izobraževanja se posameznik razvija na vseh področjih svojega osebnega razvoja (telesni, razumski, značajski, čustveni, duhovni, socialni). A kljub temu razvoj ne bo enak za vse člane voda. Nekoga bo morda bolj zanimala hoja v gore, drugi bo navdušen nad kitaro, tretji spet nad poslušanjem gozda.

Učenje z delom:

Učenje mora biti nujno aktivno in je delno zavedno ali delno nezavedno in poteka skozi tri nivoje, in sicer:

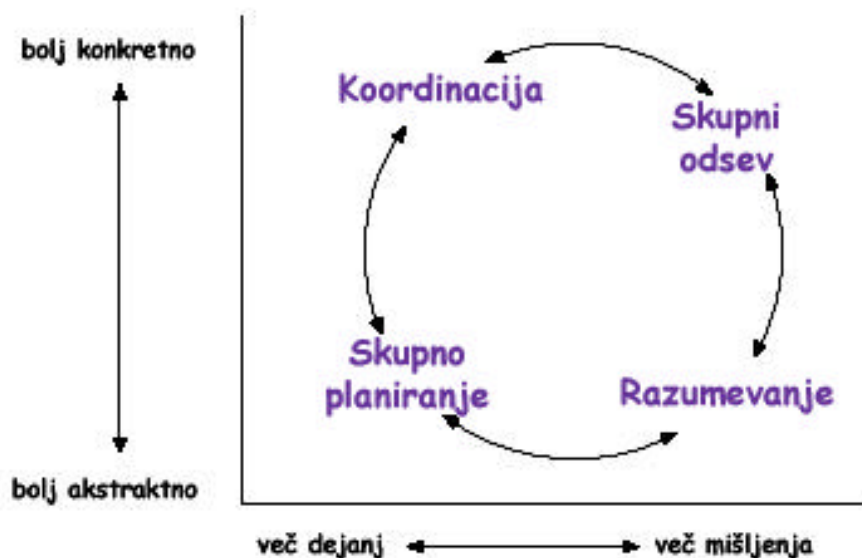
- Življenje v skupini: preko skupnih mnenj, uče se videti in razložiti stvari, ki se nam zgodijo skupaj. Podoživljamo sanje, vrednote doživljamo prek primerov obnašanja in oblikovanja ter obveze do projekta, ki je delno skupen in delno individualen. To je vidik, v katerem vod igra vlogo življenjske skupnosti, ki temelji na skupnih nenapisanih pravilih ter znotraj taborniške prisege in zakonov.
- Vod je podoben uspešnemu podjetju, saj je potrebno planirati, napovedovati, se prilagajati, zamišljati, interpretirati rezultate, podpirati člane pri njihovih nalogah, vrednotiti rezultate ter se pogovarjati o nepravilnostih. Napake v vodu so del učnega procesa, ne smejo negativno vplivati na člane voda, ampak se morajo iz njih učiti.
- Aktivnosti ustvarjajo izkušnje, zaporedje zbranih izkušenj pa omogoča mladim, da dosežejo vedenje, predvideno v vzgojnih ciljih, ki so jih sprejeli za svoje in jih prilagodili v skladu z lastnimi osebnimi interesi. To je del učenja, ki temelji na ciljih, s katerimi člani voda drug drugemu pomagajo pri osebnem razvoju, se podpirajo pri dosežkih, krepijo svojo samopodobo in predlagajo spremembe.

Odziv ob pravem času:

Učenje v vodu ne pomeni samo sprotno učenje in s tem zbiranje znanja dokler le-tega ne uporabijo, ampak se morajo navaditi naučiti osvojeno znanje uporabiti ob pravem času in priložnosti. Naučena dejstva in informacije hitro pozabimo, če jih ne uporabljamo. V vodu pa pridobivanje znanja poteka po metodi učenja skozi delo s pomočjo starejšega tabornika.

Učni proces skoti aktivnosti:

Kot smo že povedali, je učenje v vodu delno zavedno in delno nezavedno. To je posledica skupinskega učenja, ki sledi ponavljajočemu ciklu: (glej sliko)

+ **skupen odsev**: člani voda postanejo opazovalci svojih lastnih misli ter dejanj; kar je predvsem znailno za vrednotenje po npr. določeni akciji. Vsakogar se spodbuja, da pove svoje mnenje o tem, kaj mu je bilo všeč, ni bilo všeč, kaj ga je zanimalo, ...

+ **razumevanje**: razumevanje išče povezave med dejanji in nas pripelje do zaključka, kjer ugotovimo, zakaj smo določeno stvar naredili tako, kot smo jo.

+ **skupno planiranje**: na tej stopnji na odločitve vplivajo rezultati iz prejšnjih dveh stopenj; veliko vlogo prevzamejo ljudje z idejami, dobro domišljijo, ki vidijo stvari še preden so se dejansko zacele dogajati.

+ **koordinacija**: vsakdo dela sam na svoji nalogi. Tukaj so zelo pomembni ljudje z dobro domišljijo, saj ce po končanem delu ugotovimo, da se rezultati zelo razlikujejo od pričakovanih ponavadi ponujajo alternativo.

Prav krog izobraževanja, opisan zgoraj, nam pomaga, da se lahko lotimo vsake naloge in od nje pričakujemo dobre rezultate, kar pa se v kasnejšem življenju razširi ter ni prisotno le v taborniškem življenju, s tem razvijamo abstraktno mišljenje; konkretno udejstvovanje – kar sta pomembna dejavnika uspešnega cloveka.

Mladi se ucijo uciti:

Ena izmed največjih prednosti tega kroga je v tem, da se mladi povecini ne zavedajo, da se sploh ucijo. Delo nacelnika pa se pokaže, ko vzpodbuja vodnike pri tem, da dober nacin dela tece naprej.

*Dandanes je prav to učenje ucenja oznaceno kot dober potencial, ki ga veliki vecini otrok primanjkuje, saj se jim zdi, da se morajo vedno in brez prestanka uciti. Vendar pa je izobrazba postala tako pomembna, da se brez nje skoraj ne da nic vec doseci. Da pa ta proces sploh lahko poteka, moramo ustvariti **ucno okolje**.*

Ucno okolje je nematerialna ampak resnicna struktura, ki križa vod podolgem in pocez, vpliva na obnašanje vseh clanov. Kljub temu, da ga ne moremo videti lahko opazimo ter cutimo njegove ucinke, in sicer kot dobre rezultate rešenih nalog. Ko se npr. pripravljamo za

vodov sestanek, ker bomo igrali kitaro in peli, velikokrat ugasnemo luc ter prižgemo svece, na prostem zakurimo ogenj.

Poznamo pa nekatera dejstva, ki skupaj ustvarjajo ucno okolje:

- občutek izziva,
- vodnikovo prizadevanje za razvijanje ter napredek njegovih članov,
- okolje brez kazni ter zastraševanja,
- tolerantnost,
- spontanost,
- poslušnost,
- sodelovanje,
- spodbujanje,
- pomoc vodnika in
- potrpežljivost.

Vsi vodniki se trudijo, da bi iz svojega voda naredili cimboljši vod, ki bi funkcioniral, si zaupal, deloval kot homogena skupina, zato je njihova naloga, da vsako akcijo ali sestanek pripravijo, ustvarijo vzdušje

Mešan vod da ali ne?

Tradicija po svetu je zelo razlicna, prav tako pa se že v posameznih rodovih zelo spreminja mnenje o tem, ali so boljši mešani vodi ali ne. V manjših krajih so mešani vodi seveda bolj pogosti, saj je veckrat manj članov iste starosti, zato sej jih združi v en vod. Pri MC ni nikakršnega problema, res pa je, da puberteta že resno razgraja v GGjih, zato veckrat pride do nesoglasij med fanti in dekleti. Še hujši spori pa lahko nastanejo med dvema vodoma osmošolk, ki se ne moreta videti. To, ali je boljši mešan vod ali ne, nikjer ne piše, vendar pa izkušnje kažejo na to, da je najbolje, ce se pogovorimo s člani; nekateri imajo raje dekleta v vodu, drugi spet ne in tako s pogovorom ter opazovanjem vedenja sprejmemo koncno odlocitev.

SKAVTSKA METODA KOT SISTEM UCENJA:

O tem, da se pri tabornikih naucimo ogromno koristnega ter potrebnega za življenje smo že govorili, lahko pa povemo še nekaj zadev in sicer:

Veliko ucenja poteka na ravni samoizobraževanja, posnemanja, potrebni pa so nekateri elementi, ki omogocajo ucenje:

- timsko delo,
- prisotnost odraslega oz. Izkušenejšega,
- ucenje ob delu,
- privrženost zakonom ter prisegi,
- simbolni okvir,
- življenje v naravi,
- ucenje skozi igro in
- ucenje prek služenja.

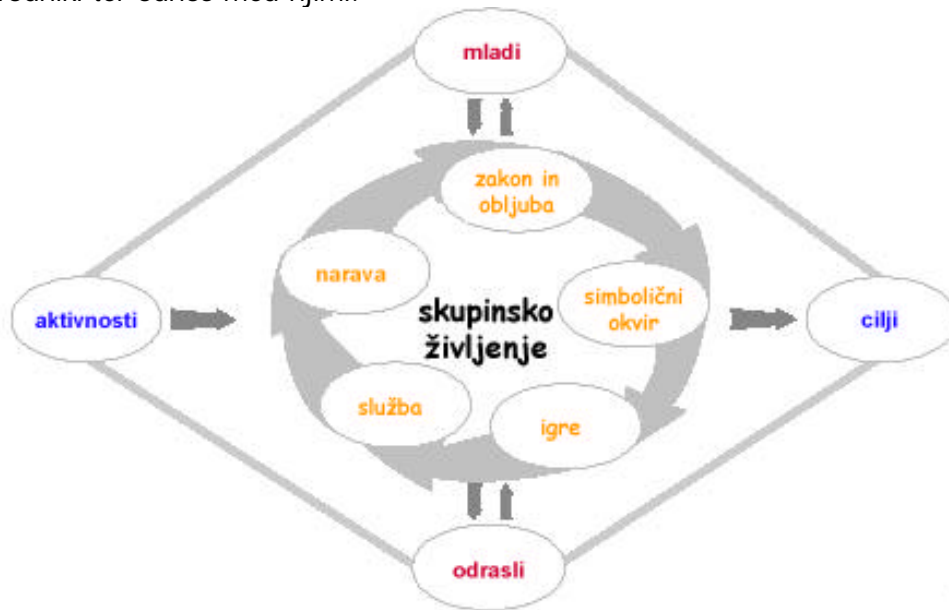
Kljub temu, da lahko te elemente izlocimo ali ne uporabljamo vseh, moramo poznati delovanje vseh skupaj kot celote in krepiti vezi med njimi.

Kot v orkestru, kjer morajo vsa glasbila igrati kot celota, da melodija lepo zveni - ce le en izmed inštrumentov igra preglasno ali narobe, melodija ni prava ter ne gre lepo v uho.

Vsaka metoda ima neko dinamično kompleksnost, prav tako tudi skavtska. In ce vodniki to kompleksnost vpeljejo v svoje delo, se clani ne bodo zavedali, da delajo po metodi, vodniku pa bo takšen nacin dela postal obicajen in bo metodo uporabil brez pomisleka.

KAKO DELUJE SKAVTSKA METODA?

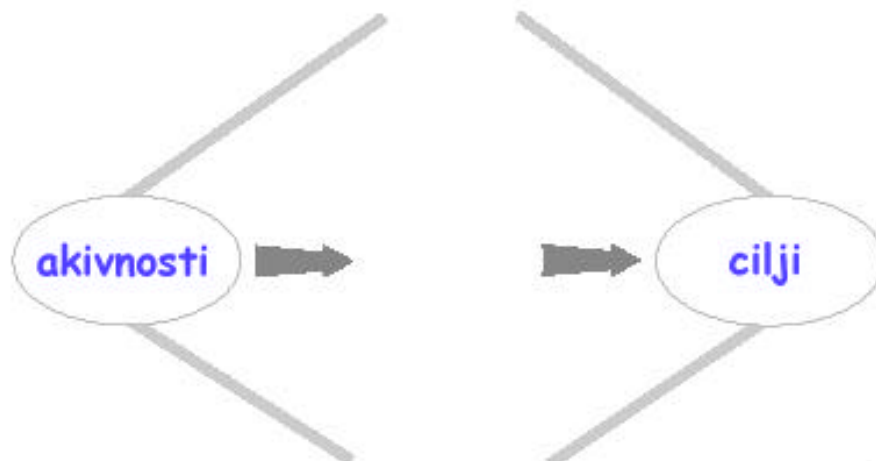
1. Mladi, vodniki ter odnos med njimi:

Na vrhu slikice so mladi, na dnu so vodniki (mlajši odrasli), s puščicami pa je prikazan odnos med njimi, kar pomeni:

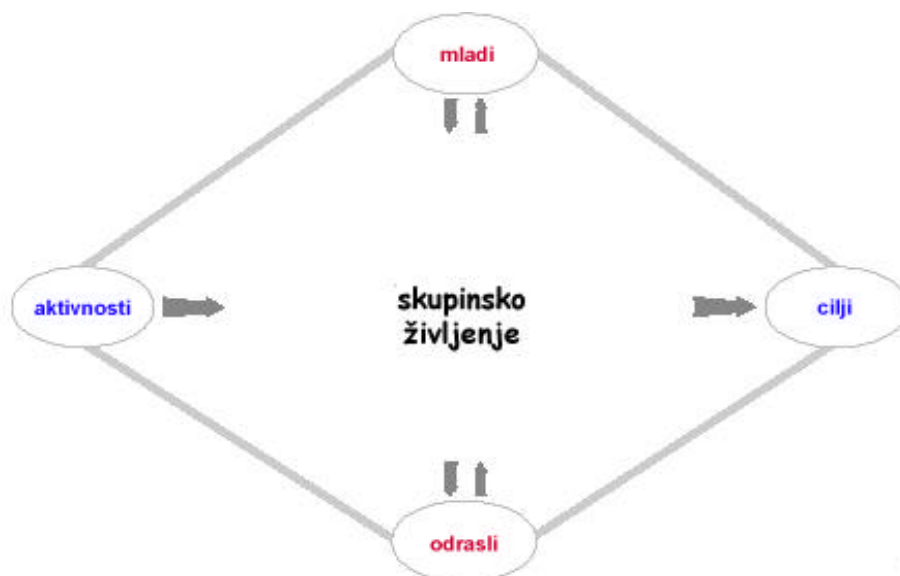
- glavno vlogo interesov in vzgojnih potreb mladih po skavtski metodi
- prisotnost odraslih je prikazana na dnu, kar poudarja izobraževalno ter podporno vlogo, ne pa hierarhčne,
- prispevek vsakega posameznika k življenju skupine, tako individualno kot preko voda in
- medsebojno učenje ter sodelovanje med mladimi ter njihovimi vodniki

2. Kaj želimo doseči? – aktivnosti, ki pri tem pomagajo

Na levi strani vidimo aktivnosti, na desni pa njihov osebni razvoj; puščice prikazujejo odnos med njimi:

- vod deluje preko aktivnosti, ki poudarjajo raziskovanje v skladu s principom učenja preko dela,
- mladi naj si zadajo cilje, ki jih morajo izpolniti, pri tem pa jim pomaga vodnik; skupaj predelajo te cilje, ter se pogovorijo še z ostalimi člani, ki jim pri tem pomagajo,
- aktivnosti podajajo mladim osebne izkušnje za doseg te ciljev, s pomočjo prijateljev in vodnika.

3. Kako nameravajo doseči cilje – drugi elementi skavtske metode

Na sredini slikce je življenje voda, okoli njega pa so nanizani pomembni elementi.

- Življenje v naravi – okolju, kjer se dogaja največ vodovih aktivnosti
- Prisega in zakoni – temelj, na katerem se gradi osnova taborništvaja, iz katere izhajajo vse aktivnosti. Ključ do razumevanja in spoštovanja
- Služenje drugim, dobra dela in pomoč krepijo ter izoblikujejo mladega človeka; prostovoljstvo, pomoč oslabelem ter bolnim jim pomaga zavedati se resničnega življenja
- Simbolni okvir je avantura, odkrivanje novih področij s skupino prijateljev
- Učenje skozi igro, ki je za mlade privlačno, saj nimajo občutka prisile; spodbuja jih k raziskovanju ter odkrivanju zanje zanimivih stvari.

4. Vodov duh?

Glavni rezultat skavtske metode je ta, da se v določenem času razvije vodov duh, ki je močnejši od prijateljstva; in je zopet skupek več stvari.

Zajema veselje do druženja, bivanja v naravi, predanost vodu, služenje drugim, duhovnost, občutek pripadnosti, igre in pesmi, simbole, atraktivne aktivnosti, osebni izziv, demokratično odločanje ...

ZAKAJ JE VODOV DUH POMEMBEN?

Vodov duh drži vod skupaj.

Ravno vodov duh dela vod in posredno taborništvo tako zelo zanimivo za mlade; je nekakšna nerazložljiva zadeva, ki se pojavi že takrat, ko se nek nov član pridruži vodu ter ugotovi, da se vsi trudijo, da bi dosegli cimvec, da imajo nekaj skupega kar jih zaznamuje.

Proizvaja način življenja, zavest ter vizijo prihodnosti

V nekaj stavkih:

- vodov duh je posebna atmosfera v vodu,
- je posledica skavtske metode,
- privlači mlade in jih vzpodbuja, da vstopijo v našo organizacijo,
- pomaga ustvariti učno okolje, kjer se mladi učijo naravno, se osebno razvijajo ter si ustvarjajo lastno mnenje,
- razvija moralno zavest, nabor vrednot ter način življenja, ki postane del osebnosti.

Ustvariti kvalitetnega vodovega duha je ena izmed najpomembnejših nalog vodnika.

PRI SPEVEK K VZGOJI MLADIH SKOZI SISTEM VREDNOT

Ko imamo v mislih skavtstvo, pravimo, da je njegov cilj prispevati k vzgoji mladih, tako da bi ti, nekoc, kot samostojne osebnosti, igrali pomembno družbeno vlogo pri izgradnji boljšega sveta.

Cilj dosežemo z uporabo skavtske metode, ki postavi mladega cloveka za glavnega igralca v njegovem ali njenem razvoju v odgovorno, predano in zanesljivo osebo. Ta temelji na sistemu vrednot, ki je sestavljen iz družbenih, osebnih in duhovnih nacerl.

Skavtski sistem vrednot je enak vsem skavtom po svetu, vendar ga posamezne organizacije izražajo skozi druge vzgojne cilje, skavtske zakone in prisego.

Najstniki in pravila

Način sprejemanja pravil v času zgodnje adolescence je najpomembnejša stvar pri razvoju pozitivnega in odgovornega odnosa do pravil v tem obdobju posameznika. Pomembno je, da razumemo, da je vse to le stopnica v razvoju mladih k njihovi samostojnosti. Tvoja naloga je, da jih kot njihov vodnik razumeš, spodbujaš in podpiraš, kajti ce ne uspejo doseči samostojnosti v tem obdobju, ima lahko to resne posledice v njihovem nadaljnjem razvoju osebnosti.

Po 10. letu starosti, ko otrok postane sposoben logicenga mišljenja, postopoma vstopa v obdobje samostojnosti. Takrat je že zmožen na osnovi dejanj posameznikov presoditi in določiti njihove osebne lastnosti. Zna preceniti, kaj je dobro in kaj slabo, ter ne verjame več

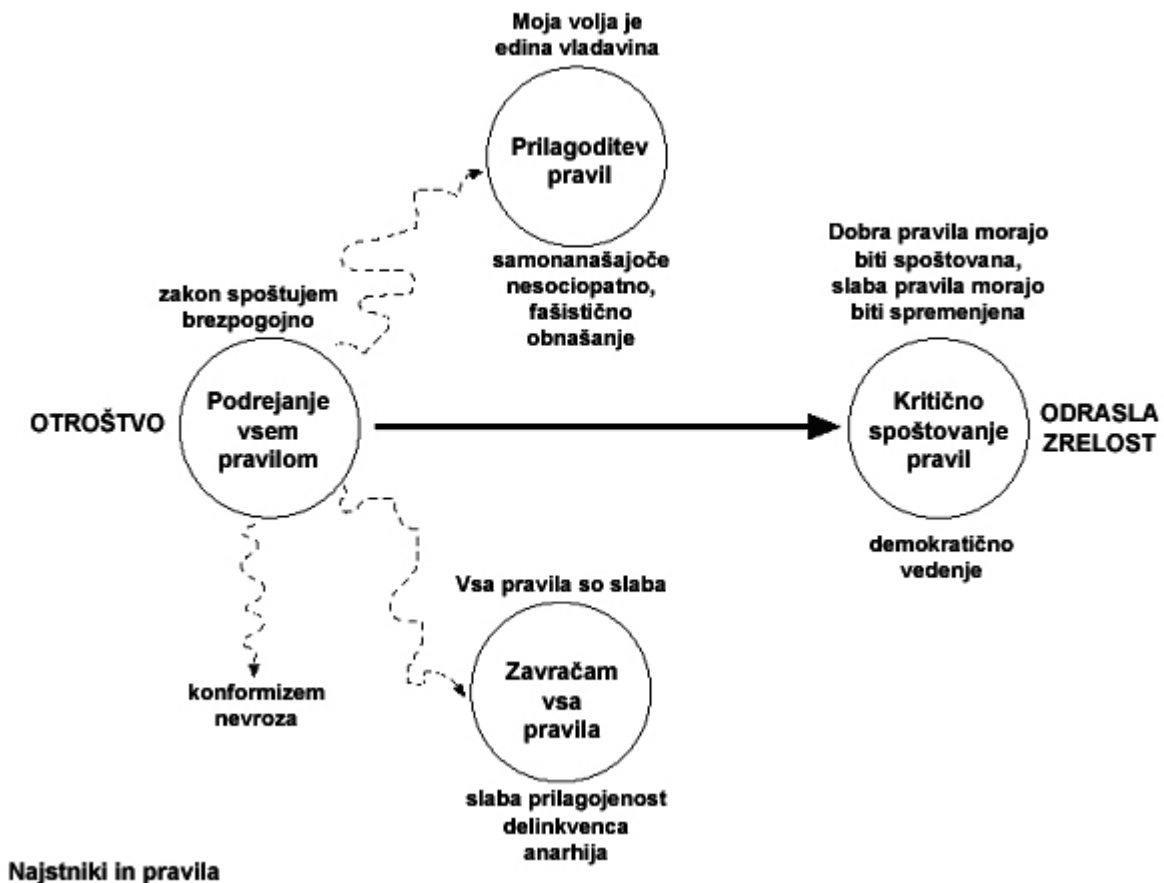

slepo v avtoriteto. Zčne presojudati tudi svoja dejanja in dejanja ljudi v njegovem okolju. Razume, kaj so njegove pravice in dolžnosti, ter pravice in dolžnosti drugih znotraj skupine, kateri pripada. S tem sprejme moralna nacela družbe. V zacetnem obdobju adolescence se namrec najstniki soocajo s pomanjkanjem discipline in naravnostjo upiranja pravilom ter avtoriteti tako staršev in ostalih. Njihovo kljubovanje se še poveca, ce je naš odnos prevec avtoritativen, odklonilen in nerazumevajoc. Pravila, ki so jih sprejeli v casu otroštva, sedaj ne veljajo vec.

Okoli 12. leta starosti otrok sprejme pravila kot nek dogovor znotraj okolja. To pomeni, da lahko s skupnim dogovorom z ostalimi pravila tudi spremenj.

Šele v drugi fazi adolescence, proti 15. letu starosti, mladi zacno razumeti koncept univerzalnih vrednot - pravica, vzajemnost (jaz tebi - ti meni), enakost in dostojanstvo. Moralna nacela so bolj povezana z idealom družbe kot pa z resnicnim stanjem družbe. Zato je sedaj tisto, kar je "prav", doloceno na podlagi njegove osebne razlage moralnih nacer. V resnici je to zacetek odraslega dojemanja, ki mu omogoca kritično razmišljanje in demokraticen odnos do pravil. (glej tudi slikovni prikaz)

Mlad clovek se skozi skavtsko metodo po svoji svobodni volji osebno obveže danemu zakoniku obnašanja in sprejme, ob navzocnosti sebi enakih, odgovornost, da bo ostal zvest dani besedi.

Ucenje pravil

Ko se je enkrat že zacelel, se najstnikov razvoj ne nadaljuje avtomatično. Kakor prikazuje naša skica, se lahko razvoj velikokrat ustavi ali preusmeri in dejansko preperejuje posamezniku doseganje samostojnosti in odraslega razumevanja pravil in zakonov. So ljudje, ki še dodatno otežujejo že težke situacije, ko so postavljeni v vlogo vzgojiteljev (starši), ker nimajo zadostne stopnje zrelosti in odnosa do zakonov in pravil. Avtoritarnost (oblastno vedenje) lahko ljudi pripelje do podrejenosti v smislu "ubogam vse zakone in vso avtoriteto brez vprašanj", kar je otrocje za odraslo, zrelo osebo. Prezaščitniški odnos pa ima lahko podoben ucinek.

Avtoritarnost in prezaščitništvo sta pogost vzrok za mocno uporništvu mladih in zavraccanje vseh oblik zakonov in pravil. Zato uporniški najstnik nastopa z izzivanjem in prevelikim tveganjem. Z obsodbo "vsi zakoni so slabi" pocasi lahko postane prestopnik in se težko vkljucuje v okolje. Na drugi strani pa prevec popustljiv odnos, jemlje mladi osebi možnost razvoja občutka za red in disciplino.

Ta primer avtoritativnosti in prezaščitništva, kot nacina vzgoje, kaže na to, kako pomembna je vzgoja pri sprejemanju, dojemljanju in ucenju pravil.

Taborniška prisega

Taborniška prisega in zakoni krepijo proces izkušanja in ponotranjanja vrednot skozi življenje v vodu. Mlad clovek se skozi skavtsko metodo po svoji svobodni volji osebno obveže danemu zakoniku obnašanja in sprejme, ob navzocnosti sebi enakih, odgovornost, da bo ostal zvest dani besedi.

Taborniška prisega krepil proces izkušanja in ponotranjanja vrednot skozi skupinsko življenje. Je tudi osebna odlocitev, preko katere mladi ljudje izražajo strinjanje z vrednotami, ki so jih odkrili in zavzetost, da dajo vse od sebe, ko poskušajo biti iskreni do teh vrednot ter se skozi cas nauciti vec o njihovem pomenu.

Taborniški zakoni

Taborniški zakoni na urejen nacin predstavijo vrednote, predlagane v Osnovnem programu, da jih mladi ljudje te starosti lahko razumejo in izkusijo. Vendar so zakoni mnogo vec od ubeseditve idej. Je pravilnik obnašanja, ki mladim ljudem omogoci, kako izbrati življensko pot in po njej korakati. Še vec kot to, je tudi vabilo, da mladi vkljucijo te vrednote v svojo osebnost. Dobro je misliti in ravnati v skladu s temi vrednotami. Samo na ta nacin lahko naše vrednote postanejo orodje, s pomocjo katerega opazujemo, si razlagamo in odkrivamo svet. Taborniški zakoni so predlagani in ne vsiljeni.

Vsaka organizacija ima drugačne zakone, načela, toda vse delujejo po nekem skupnem principu:

Najprej so tu taborniški zakoni:

1. TABORNIK JE ZANESLJIV.

Z dejanji si pridobi zaupanje. Na njegovo čast se je mogoče zanesiti.

2. TABORNIK JE ZVEST.

Zvest je svojim prijateljem (tovarišem), vodniku, staršem in domovini.

3. TABORNIK JE PRIJAZEN.

Je prijazen z vsemi in je prijatelj vsem tabornikom. Je prijatelj živali, ljubi naravo, jo spoznava in varuje.

4. TABORNIK JE PRIPRAVLJEN POMAGATI.

Je usposobljen in pripravljen pomagati človeku v nesreči in pomagati doma.

5. TABORNIK JE DISCIPLINIRAN.

Posluša svoje starše, vodnika in je zavestno discipliniran.

6. TABORNIK JE VEDER.

Je vesel, nasmejan in tudi težave premaguje z dobro voljo.

7. TABORNIK JE POGUMEN.

Pripravljen se je soočiti z nevarnostjo, govoriti resnico in se boriti zanjo.

8. TABORNIK JE PLEMENIT.

Je plemenit do vseh, zlasti do otrok, starih in bolnih ter pomoči potrebnih.

9. TABORNIK JE SPOŠTLJIV.

Spoštuje starše in izkušenejše, različne navade, verovanja in prepričanja.

10. TABORNIK JE VEDOŽELJEN.

Se uči in pridobiva nova znanja. Je prizadeven v šoli.

11. TABORNIK JE VARCEN.

Varčuje, skrbi za svojo opremo in ne uničuje tuje lastnine.

12. TABORNIK ŽIVI ZDRAVO.

Utrjuje svoje telo, se odreka slabim in škodljivim navadam, zlasti alkoholu, kajenju in mamilom.

Vloga zakonov: v tej fazi odraščanja, zakoni pomagajo oblikovati disciplino, učijo moralne zavesti, ...

GGji se velikokrat posmehujejo določenim stvarim, zakoni pa naj bi njihovo vedenje malce omejili ter jih navajali na spoštovanje ter prilagajnju drugim od sebe.

PRISEGA:

PRI SVOJI CASTI OBLJUBLJAM,
DA BOM ZVEST DOMOVINI,
DA BOM SPREJEL DUHOVNO RESNICNOST, JO RAZVIJAL
IN ŽIVEL V SKLADU S TABORNIŠKIMI ZAKONI.

PRI SVOJI CASTI OBLJUBLJAM

- ❖ Beseda CAST pomeni neke vrste dostojanstvo in ponos (v SSKJ-ju piše, da to pomeni občutek velike eticne in moralne vrednosti)
- ❖ Se pravi, ce nekaj obljubiš pri svoji casti, pomeni, da se moralno zavedaš obljube in odgovornosti do nje, ki si jo sprejel

... DA BOM ZVEST DOMOVINI ...

- ❖ Zvestoba domovini pomeni, da ne boš nikoli pozabil na svoj rodni kraj, na svoj izvor in da boš s svojimi dejaji izražal naklonjenost in ponos do domovine.

... DA BOM SPREJEL DUHOVNO RESNICNOST, JO RAZVIJAL ...

- ❖ Tabornitvo sloni na duhovnih in eticnih vrednotah cloveštva. Vsak tabornik razvija svoj duhovni svet in s svojim ravnanjem spoštuje duhovni svet drugega.
- ❖ Torej, clovekov duhovni svet je lahko za vsakega posameznika drugacen in vsakemu pomeni nekaj drugega. Nekomu recimo predstavlja duhovni svet narava in trenutki, ki jih preživi v njej, nekomu drugemu pa vera v nekega boga in molitev, itd.

... IN ŽIVEL V SKLADU S TABORNIŠKIMI ZAKONI.

- ❖ To pomeni, da spoštuješ taborniške zakone
- ❖ Se trudiš, da po njih živiš – vsi namrec vemo, da je nemogoce 100% živeti po taborniških zakonih, vendar je prav, da se ne trudimo samo kadar smo pri tabornikih, ampak tudi v normalnem življenju, saj so napisani tako, da jih je vredno spoštovati tudi, kadar ne nosimo rutice.

VLOGA VODNIKA

Vsakdo, ki postane vodnik, ima določena znanja ter spretnosti, s katerimi motivira člane ter jih uči. To naj bi bila oseba, ki vedno pozna rešitve, se ne zmede in mu ostali sledijo. Zavedamo se, da idealnega vodnika ni, so le bolj ali manj dobri oz. odlični.

Kateri tip vodnika nam res odgovarja?

- So inovativni,
- poznajo skavtsko metodo,
- so sposobni motivirati druge,
  - se zavedajo svoje odgovornosti do svojih članov (izobraževanje mladih, vzornik, ...).

VODNIK = OBLIKOVALEC

- **pobuda ter ustvarjanje sprememb:** Vod, ki se je šele oblikoval, ne bo sposoben že takoj na začetku delati vsega po pravilih ter točno tako, kot je določeno, ampak bo vodnik moral improvizirati ter počakati nekaj časa, da se vod začne obnašati kot družina, ki se pozna že kar nekaj časa. Šele nato se bodo lahko pogovarjali o nekih višjih skupnih ciljih, ki jih želijo dosegati. Manjši vodi v primerjavi z večjim i ponavadi porabijo manj časa, da začno delovati kot celota (vodov duh).
- **Zmožnost prilagajanja socialnim, ekonomskim in kulturnim pogojem:** Primer: V manjših krajih ali v revnih predelih ne moremo pričakovati, da bomo imeli dobre prostore za izvajanje naših aktivnosti, zato se bo vod največkrat dobival na improviziranih vodovih kotickih.
- **Zmožnost prilagajanja vodovega programa:** Zahtevnost programa mora vodnik najprej prilagajati lastnim organizacijskim in psihofizičnim sposobnostim. Prilaganje programa se prične s datumsko koordinacijo s programom rodu in družine. Osebnosti članov voda, lokalni življenjski pogoji in finančne zmožnosti članov so tudi pomembni elementi, ki jih mora vodnik upoštevati pri vodovem programu. Zahtevnost programa mora vodnik prilagajati lastnim organizacijskim in psihofizičnim sposobnostim.
- **Pripravljanje vodovega programa:** Vsak vodnik mora pripraviti program dela skozi leto, napisati akcije, ki se jih bodo udeležili, vodove sestanke, teme, znanja, ki jih morajo osvojiti, ... Odnos do dela mora biti samokritičen, saj mora vodnik tudi sam znati oceniti svoje delo, najti napake ter jih odpraviti.
- Na **planiranje** marsikateri vodnik velikokrat pozabi. Uspeh voda preko celega leta je precej odvisen od planiranja na začetku taborniškega leta. Predhodno planiranje oz. priprava vodovega srečanja je pomemben element dobrega dela s člani voda. Planiranje vodovega srečanja mora vsebovati metodo dela, trajanje, potreben material, ... Vse to lahko poimenujemo tudi skavtska metoda, ki pa je marsikdaj beseda, ki te kot vodnika prestraši. Skratka, prva naloga vodnika je planiranje, ki se nadaljuje z uresničevanjem planov – programa: razumevanje skavtske metode v celoti, oceniti realnost okolja ter se privaditi na učinkovitost, poznati člane, seznanja člane z metodo, ki jo kasneje tudi sprejmejo.

VODNIK= VARUHI SKAVTSTVA

Mladi najpogosteje pridejo v taborniško organizacijo z željo po druženju, zabavi, večina se jih ne zaveda, da s članstvom gradijo sami sebe ter svojo osebnost. Zanima jih predvsem avantura, odkrivanje.

Ce pravimo, da je družina odgovorna za dobro delovanje posameznega voda, potem lahko tudi recemo, da je vodnik odgovoren za izobraževanje, to je torej razlog, da so vodniki tudi varuhi skavtstva.

To, da pa je vodnik varuh, ne pomeni, da rod slavi, ga opeva ali da se ima za nadrejenega v stilu: »Mi smo najboljši, vi pa ne.«; pomeni, da se mora vodnik zavedati, kje so meje, kaj lahko s skavtstvom doseže. Na primer, vodnik ne more svojega voda namesto na dvodnevni bivak peljati v zabavišni park, ker so člani voda razvajeni in nočejo spati v šotoru - pravi vodnik mora pojasniti, zakaj je to dobro in zaželeno.

Opomba 1: Varuh - da je predan skavtstvu, skavtski metodi ter se tega tudi zaveda.

VODNIK = POZNAVALEC VIZIJE

Vizija je nacrt dela za leto ali vec vnaprej, kjer vemo, katerih metod ter nacinov se bomo pri programu poslužili. Ce je ta vizija dobro pripravljena s strani vodnika, jo lahko le-ta uporablja kot dober motivator, ohranja vod ter jih krepi.

Ohranjanje kontinuitete voda in članov voda nam omogoča večanje povezanosti v vodu – vodovega duha in s tem se nam veča tudi motivacija članov do aktivnejšega sodelovanja. Primer: Vodu, v katerem so trije člani, se pridružita dva nova, ki pa sta osebno močnejša, zato zacenjata uveljavljat svoje ideje in želje, ki jih ostali člani voda sprejmejo pa četudi jim niso všeč. Vodnikova naloga je, da nova člana vpelje v vodov duha, ki so ga gradili pred njunim prihodom. Vodnik mora vedno paziti na enakopravno upoštevanje idej in želja vseh članov voda.

Med željami in možnostmi pri doseganju določenega cilja se lahko pojavi razkorak. Primer: Vodnik ni dovolj usposobljen, morda se zdi načelniku cilj npr. bBungee jumping preveč nevaren. Tako morajo cilj opustiti ter se zadovoljiti z drugim.

Vodnikova vizija vodovega programa lahko izgine ali propade, ce se vodniki cutijo nepotrebne, nesposobne. Problemi največkrat nastanejo, ko vodnik ni več sposoben motivirati svojih članov do aktivnega sodelovanja na vodovih srečanjih. Zacenjajo se ponavljati in postajajo dolgocasná.

Vodnik mora vedno stremeti k izvajanju lastne vizije vodovega programa, ki mu ob upoštevanju želja članov voda pomaga pri motiviranju članov.

V viziji se tudi sanje stikajo z realnostjo, zato je mogoče praktično vse. Ideje vizije se stikajo z temeljnimi potezami skavtstva, zgodovino rodu samega, idejami članov, željami.

Primer: V Rodu veselih palčkov se vod skupaj z vodnikom odloči, da bodo v treh letih organizirali dvotedensko taborjenje v skavtskem centru v eni izmed evropskih držav, za kar potrebujejo finančna sredstva, opremo, program taborjenja. Vod si je v tem primeru zadal vizijo – cilj za naprej, v katerega bodo vložili precej svojega truda.

VODNIK = MOTIVATOR

Vloga vodnika je, da svoj vod motivira, torej navduši za določeno nalogo in jim pove o neki stvari prav tisto, kar si želijo slišati.

Ce želi oseba prevzeti vlogo motivatorja mora vedeti kaj mlade zanima, s čim se jih da navdušiti. Mora biti make psihologa - vod mora imeti občutek, kot da se sam odloča. Vodnik svoje ideje predstavi tako, da je za člane zanimivo in da se z njimi strinjajo.

Motivacija mora potekati brez prisile ter na sproščen način, brez manipulacije, brez občutka, da bo narobe, če se ne bo strinjal.

Primer: Vodnik je v vodovem programu predvidel obisk pošte, za kar se je že dogovoril.

Člani so želeli izlet v gozd. Vodnik na to pristane, saj ve, da je pošta na poti v gozd. Člane voda na izletu v gozd popelje še na ogled pošte.

VODNIK = VZPODBUJA PREDANOST

Motivacija je glavno orožje vodnika, vendar sedaj vemo, da že sama motivacija nikakor ni dovolj. Opcije, ki poudarjajo posameznikov razvoj ter vzpon na različnih stopnjah:

- Nekatero izmed opcij so skupne in objektivne, kot npr. vizija voda v prihodnosti, skozi katero mladi prispevajo svojo lastno vizijo, skupni viziji.
- Druge opcije so osebne oz. subjektivne, kot je npr. prisega, s katero se zaveže taborništvo. Prav prisega pa spada med najbolj osnovne opcije.
- Zaveza učnemu programu, ki pripomore k temu, da vsak posameznik zraste kot oseba, kjer skavtska metoda podaja naloge ter vrednote, ki jih naj bi mlad človek sprejel in ki pokrivajo praktično skoraj vsa področja človekove osebnosti.
- Zadnja opcija so aktivnosti, ki jih mladi izvajajo, oz. želijo izvajati. Ta opcija je najlažje izvedljiva ter zahteva od posameznika najmanj predanosti ter časa.

Celotna skavtska metoda je zasnovana na tem, da se morajo mladi odlocati med več različnimi stvarmi, s katerimi se lahko ukvarja, sprejemati odločitve o pomembnih in manj pomembnih zadevah.

Ce se opredelimo oz. Odlocimo, s katero opcijo se bomo ukvarjali, je naloga vodnika, da zopet motivira člane tako, da se nalogi predajo ter jo vestno opravljajo, poudari vse prednosti opravljane naloge, kako bo le – ta lahko vplivala na njihovo življenje; saj delo brez pomena nima niti smisla, da bi ga nekdo sploh začel opravljati.

Predanost je tudi beseda, ki že sama po sebi potrebuje oporo, da ne propade, njena beseda pa nosi težo žrtvovanja.

VODNIK = UCITELJ

Da je vodnik učitelj, je morda najboljše znano, saj svoje znanje prenaša na mlajše, jih spoznava s svetom ter okolico. Učenje ni nikakor izolirana vloga vodnika, ampak se ključno povezuje z vsako izmed ostalih vlog, saj je večina taborniškega dela edukativne narave.

Delo v vodu je onemogočeno, če je prekinjeno vsakih pet minut, kar pomeni, da vodnik nima dovolj velike avtoritete, da bi ga člani ubogali, če niso motivirani, če se ne razumejo; ogromno zunanjih dejavnikov lahko vpliva na uspešno delo.

Vloge vodnika kot učitelja pa vseeno ne smemo razumeti kot klasično vlogo strogega učitelja v šoli; ampak je njihov odnos dosti bolj sproščujoč, učenje poteka drugače, na drugačni ravni; predvidevanje ter sodelovanje sta dva glavna pojma učenja.

- Sodelovanje se razume kot prostovoljni proces, pri katerem posameznik raste ter sodeluje s skupino ter vodnikom.
- Predvidevanje pa po drugi strani nosi komponento prihodnosti, zaradi tega je vanj vključena vizija ter nabor aktivnosti, ki pomagajo uresničevati vizijo.

Ta tip učenja podaja dve perspektivi in sicer integracijo in avtonomijo. Prva se nanaša na vključevanje posameznika v razne aktivnosti, v družbo, uči se življenja v družbi, medtem ko se z avtonomijo uči razlikovati samega sebe od drugih, kar mu daje visoko stopnjo samozavesti.

Tradicionalno učenje je potekalo na prilagajanju na okolje ter pripravljanju za reševanje znanih situacij; taborniško učenje pa poteka na osnovi sprememb, prenavljanju ter prestrukturiranju problemov, kar mlade pripravlja na nove situacije, ki se pojavljajo v svetu, da imajo vizijo boljšega sveta ter boljših ljudi.

Kreativno razmišljanje pripomore k usmeritvi posameznika k določenemu cilju, idealu, vendar pa mora zopet imeti nek name, zakaj bi sicer nekdo delal, če ne ve zakaj.

Če se vodnik resnično posveti svojim članom, jih vzgaja ter si želi, da bi sami prišli do spoznanja, kako pomembno jim je taborništvo, kmalu sprevidijo kakšno prihodnost si želijo ter to željo začnejo uresničevati tudi sami.

Starost vodnika je vsekakor odvisna od kvalitete dela: premlad je preveč naiven, ima premalo izkušenj, vendar je marsikdaj bolj inovativen ter zabaven, aktivnosti so polne fizičnih naporov, medtem ko je starejši izkušenejši, dela s preudarkom, aktivnosti temeljijo na družbeno pomembnem delu, kot so prostovoljstvo, ...

VODNIK = KAJ MORA (ZNATI, VEDETI, ...)

- **Poznati mlade:** Vodnik mora poznati glavne karakteristike mladih v starosti med 11 in 15 letom, vedeti, kaj želijo, kakšni so, kaj jih zanima, kakšna je njihova narava, predvsem pa se mora zavedati tega, da je vsak oseba sam zase. Vsakdo je nekaj posebnega ter ima svoje zahteve ter želje.
- **Vzpostavlja empatičen odnos:** Empatija je zmožnost doživljati čustva drugega ter jih razumeti (biti v koži nekoga drugega). Takšen odnos je globlji, saj se prizadeta oseba počuti bolj povezana s poslušalcem, saj se ji zdi, da je sam poslušalec to čustvo že doživljal ter ga tudi preživel, zato se prizadeta oseba velikokrat opre nanj, saj se počuti varno. Ni pa nujno vedno negativna, lahko se ponaša tudi z občutki veselja ob skupnem uspehu, ko se zdi, da vsi cutijo isto, vsi vedo kaj mislijo. Empatija se povezuje tudi z časom, ki ga vsak posameznik vlaga v svoj proces prilagajanja, odraščanja, vendar pa se tu lahko pojavi izkoriščanje, če npr. določen član ugotovi, da mu je vodnik naklonjen, se kasneje lahko obnaša praktično zelo izkoriščevalsko do njega.
- **Želja po učenju** Celo življenje se učimo in če nekdo rece, da se v prostem casu ne uči, je to hudo narobe, samo občutka za to, da to resnicno počne, nima. Odnos do učenja gradi zmožnost za učenje, ki ne zajema le informacij, ki jih vemo, ampak tudi sposobnosti, ki se nanašajo na informacije. Pozitivna stvar skavtstva je ne samo učenje od vodnika, temveč učenje od sočlanov, članov drugega voda, narave, ...

- **Sodelovanje z družbo:** Če smo prej govorili o rodu kot o enoti, ki deluje v družbi ter za družbo, lahko potem poudarimo, da se tudi vod vključuje v družbeno življenje, saj ne more delovati brez nje. Prek taborniškega življenja mladi velikokrat spoznajo svojo vlogo v družbi, ki jo kasneje izpolnjujejo, dosežejo; to se ne more zgoditi, če tega ne počnejo tudi vodniki. Mladi, ki želijo postati vodniki, vendar samo zaradi tega, ker se to zanimivo sliši, drugace pa so neodgovorni, brez ambicij, izkušenj, tudi nimajo nicesar za ponuditi taborniški organizaciji. Mladim ne morejo biti vzor, mladi se ne morejo poistovetiti z njimi, ...
- **Delo v skupini:** Tim je dobro delujoča skupina, ki deluje kot celota, kjer je odnos ter obnašanje enega pogojeno z odnosom ter obnašanjem ostalih; delovanje v timu ne pomeni delovanje z drugimi, temveč zajema toleranco, zmožnost sprejemanja razlik ter vizijo vsakega posameznika.
- **Cas:** Vodnik si mora za svoj vod vzeti določen del časa, saj je, kot vemo, članstvo v taborniški organizaciji prostovoljno. Vodnik ne more biti dober vodnik, če se poleg tabornikov ukvarja še s stotimi drugimi stvarmi, med katerimi ni preprčan, katera od teh mu je najbolj pomembna, čas, preživet z vodom, mora biti kvaliteten, kar pomeni, da od dveh ur druženja na teden vsi odnesejo čim več, da se nikomur ne mudi, da ni neprestanih izgovorov o kosilu pri babici ali obisku kina s svoji simpatijo.
- **Tveganje:** Kot vsako človekovo delovanje tudi vod nosi neko določeno vrsto tveganja, bolj kot vodnik članom zaupa, več jim dopusti. Zunaj meja pa mladi postanejo bolj samostojni, kar pa ne pomeni, da so sposobni obdržati to avtonomijo. Vodnik mora sam presoditi, koliko so člani odgovorni ter kje je meja njihovega delovanja. Obstajati mora neko pravilo, do kjer se lahko igramo, ko pa preidemo rdečo črto, postane stvar resna.

Baden Powell: «Vloga vodnika je, da se obnaša kot starejši brat ali sestra, da gleda stvari iz njihovega zornega kota, da jih vodi ter vzpodbuja.»

Mladi pri tabornikih ne iščejo vojaškega odnosa, ne iščejo terorja, iščejo pa sproščen, zabaven ter prijateljski odnos, ki mu ga lahko dajo sovrstniki ter prijatelji, s katerimi preživlja prosti čas, ter se pogovarja o majhnih skrivnostih, včasih ušpici kakšno malenkost, se noro zabava ter je srecen. Še malce priokusa dogodivščine, avanture snežnega meteža, naliva, vročega sonca, šumečega gozda tihe reke ter zlate lune in taborništvo zasije v vsem svojem sijaju.

Mladi, ki delajo s mladimi, niso odgovorni za njih samo z vidika vzgoje ter izobraževanja, odgovorni so tudi prek taborniških zakonov ter prisege.

Mlajši taborniki so legalno mlajši ter imajo pravico do spoštovanja, vsakdo, ki to prekrši, nosi polno odgovornost za svoje dejanje pred zakoni.

Preden član postane vodnik mora biti:

Mentalno zdrav/a

Custveno stabilen/a

Moralno stabilen/a

Mora se znati obvladati

Mora imeti spoštljiv odnos do drugih, posebej mladih